

NİYÂZÎ-İ MISRÎ

-DÖNEMİ VE TESİRLERİ-

BURSA

OSMANGAZİ BELEDİYESİ YAYINLARI

Ulubatlı Hasan Bulvarı No: 6 Santral Garaj / Bursa

Tel: 0.224.444 16 01 Faks: 0.0224.270 70 63

www.osmangazi-bld.gov.tr

Niyâzî-i Mısrî -Dönemi ve Tesirleri-

Bu kitap, Türkiye Yazarlar Birliği ve Osmangazi Belediyesi'nin katkılarıyla 16-17 Kasım 2018 tarihleri arasında Bursa'da düzenlenen **Doğumunun 400. Yılında Niyâzî-i Mısrî ve Dönemi** Sempozyumu'nda sunulan tebliğlerden oluşmaktadır..

Editör:

Mustafa Efe – Olcay Kocatürk

Proje Koordinatörü: Kenan Kır

Osmangazi Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü

ISBN 978-975-2406-06-3

1. Basım

Mart 2018

Kapak Minyatürü: Âşık Çelebi'nin *Meşâirü'ş-Şuarâ* eserinden.

Haz. Filiz KILIÇ, İstanbul Araştırmaları Ens., 2010

Yayın Hazırlık: Gaye Kitabevi

Baskı: Kayhan Matbaacılık

Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad.No:8/2

Topkapı-Zeytinburnu/İSTANBUL

Tel: 0212 576 01 36 Faks: 0212 612 31 85

Sertifika No: 12156

Niyâzî Besteler: Mısırî'nin Musikî Kültürümüzdeki Yeri

AHMET HAKKI TURABI*

Giriş

Türk İslâm edebiyatı ve tasavvufunun önde gelen isimlerinden biri olan Niyâzî-i Mısırî Hz., nutk-i şerîflerine yapılan bestelerle özellikle Türk Din Mûsikîsi'nin en önemli güfte kaynaklarından biri olmuştur. Bazı nutukları defalarca –farklı makamlarda- bestelenmiştir.

En çok bilinen “Ey garib bülbül diyarın kandedir”, “Tende cânım canda cânânımdır Allah hû diyen”, “Dermân arardım derdime, derdim bana dermân imiş” veya “Can yine bülbül oldu, har açılıp har soldu” mısralarıyla Niyâzî-i Mısırî hazretleri, İslâmı Anadolu’da ve gönüllerde mayalayan ilk müşidlerden biridir. Nutk-i şerîflerine yapılan bestelerle dillerden kulaklara, gönüllerden kalplere akan Niyâzî-i Mısırî'nin tasavvuf anlayışı ve öğretileri, Türk Tekke edebiyâtının en önemli ve etkin eserleri başında gelmektedir. Onun manzûmeleri, sahamız olan Türk Din Mûsikîsi formları için vazgeçilmez güfte kaynağı hâline gelmiştir. Hazretin manzûmeleri, başta kendi müridlerinden Bursa Ulucami müezzini zâkirbaşı Karaoğlan Mustafa Efendi olmak üzere Hâfız Post, Derviş Ali Şîrugaî (Dede Ali), Buhûrîzâde Mustafa İtrî, Çâlâkzâde Mustafa Efendi gibi devrin en meşhur bestekârları tarafından bestelenmiştir. Niyâzî-i Mısırî'nin şiirleri günümüze kadar pek çok sanatkâr tarafından na't, durak, tevşih, ilâhî gibi dînî mûsikînin çeşitli formlarında bestelenmiştir ve bu beste faaliyeti günümüzde de devam etmektedir.

Yûnus Emre, Eşrefoğlu Rûmî, Aziz Mahmud Hüdâyî, Erzurumlu İbrahim Hakkı, Bursalı İsmail Hakkı gibi *Dîvân* sahibi mutasavvıfların manzûmelerinin büyük bir kısmının bestelenerek yüzyıllarca hânkâhlarda, ârifler meclislerinde okunduğu bilinmektedir. Yunus Emre'den sonra güfteleri en çok bestelenen kişi Niyâzî-i Mısırî hazretleri olmuştur. **Hiz. Yunus Emre'nin manzûmelerine 805 (705 ilahi, 32 şarkı, 21 türkü, 15 durak, 14 tevşih, 9 nefes, 5 fantezi, 2 tevhid, 1 çocuk şarkısı, 1 mersiye formunda olmak**

---

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.

üzere) farklı beste yapılmıştır.¹ Niyâzî-i Mısrî hazretlerinin şiirlerinin ise 281 farklı bestesi vardır. Hz. Yunus'un bir kişi olmaması, farklı Yunuslar'ın varlığı, Niyâzî-i Mısrî Hz.lerini bu alanda yegâne kılmaktadır.

Ayrıca Mısrî Hz.lerinin müntesibi olduğu Halvetîliğin cehrî zikir yapması, bu merasim esnasında ki oldukça yoğun mûsikî icrası, hazretin nutki şerîflerinin anlaşılır, cezbeli ve etkili olması gibi sebeplerden dolayı duyulduğu andan itibaren bestelenmeye ve yayılmaya başlamıştır.

Niyâzî-i Mısrî'nin Yaşadığı XVII. Yüzyılda Türk Mûsikîsi

Niyâzî-i Mısrî (1618-1694) Osmanlı Devleti'nin iktisâdî, dînî, siyâsî ve toplumsal alanlar da dâhil olmak üzere pek çok alanda karmaşa içerisine düştüğü XVII. Yüzyılda yaşamış bir mürşid ve mutasavvıf şâirdir. Tasavvuf-tekke edebiyatının en güzel örneklerini verdiği *Dîvân*'ındaki gazel ve ilâhilerinde tasavvufî aşk ve neşveyi, zühd ve takvâyı samîmi bir dille işlemiştir.

Devletin bünyesinde bazı olumsuzlukların başlamasına rağmen sanat faaliyetleri, bilhassa mûsikî açısından tüm ihtişamıyla devam etmektedir. Bu devirde Osmanlı toplumunda yetişen ilim adamları arasında şâirliğiyle de tanınan **Nev'îzâde Atâî** (ö.1635) ansiklopedik çalışmaları, **Peçevî İbrahim Efendi** (ö.1649 veya 1651) ve **Müneccimbaşı Ahmed Dede** (ö.1701) de devrin tarihçileri arasında özellikle zikredilmelidir. **Kâtip Çelebi** (ö.1657) ve **Evliyâ Çelebi** (ö.1684?) yazdıkları eserlerle türlerinin en mükemmel örneklerini verdiler. Gezdiği bölgelerdeki çok çeşitli mûsikî türlerini dinleme imkânı bulan Evliyâ Çelebi'nin *Seyahatnâme*'si, dönemin mûsikî eserlerine dair son derece değerli bilgiler vermesinin yanı sıra İstanbul'da kullanılan sazlar hakkında birinci derecede kaynak olabilecek nitelikte bir eserdir. Diğer taraftan **Nefî** (ö.1635), **Atâî**, **Şeyhülislâm Yahyâ** (ö.1644), **Nâilî** (ö.1666), **Neşâtî Ahmed Dede** (ö.1674) ve **Nâbî** (ö.1712) yüzyılın en önemli dîvân şâirleri arasında yer aldılar.

XVII. yüzyılda gerek bestekârlık ve gerekse icrâcılık alanında büyük gelişmelerin kaydedildiği görülmektedir. İstanbul merkez olma kaydıyla başta Bursa olmak üzere Edirne, Diyarbakır, Konya gibi şehirlerde geniş bir mûsikî faaliyetinin cereyan ettiğini; Kahire, Kırım, Bağdat, Halep, Şam gibi merkezlerde de birçok mûsikîşinasın yetiştiğini kaynaklardan öğrenmekteyiz.

Bu dönemde bilhassa tarikatların, toplum içerisindeki eğitim, öğretim ve

¹ Ahmet Hakkı Turabi, "Osmanlı Dönemi'nde Hz. Yunus Manzumelerine Yapılan Klasik Bestelerin Müzikal Analizi Üç Dede Bir Derviş", *Yunus'un Sesi II. Uluslararası Yunus Emre Sempozyumu Bildirileri* (Ed. Mustafa Çöpoğlu), Ordu, 2016, s. 43.

sanat faaliyetlerine büyük katkıda bulunduğunu ve tekkelerin birer müessesese anlayışı içerisinde özellikle mûsikî sanatının gelişmesinde büyük rol oynamışlardır. Örnek olarak Mısır'da mûsikînin yayılmasında Mevlevîlik ve Gülşenîliği önemli tesirleri olduğunu söyleyebiliriz.

Niyâzî-i Mısırî Hazretlerinin Manzûmelerine Yapılan En Erken Besteler

Halvetî şeyhi **Nefesanbarı Osman Efendi** (ö.1683). Müderrislik ve vâizlik gibi görevlerde bulunan Osman Efendi bazı manzumeleri ve bestelediği ilâhileriyle bilinmektedir. Niyâzî-i Mısırî'ye ait "Tâlib-i Hakk'ın devâsı derd dürür" mısraıyla başlayan güfteyi Irak makamında bestelemiştir.

Aynı zamanda değerli bir hattat olan **Mustafa Anber Ağa** (ö.1684) devrin son yarısında daha çok dinî eserleriyle tanınan mûsikîşinaslardandır. Niyâzî-i Mısırî'ye ait "Bir kimse acep yok mu ki" mısraıyla başlayan güfteyi eviç, "Ey bülbül-i şeydâ yine efgâne mi" mısraıyla başlayan güfteyi uşak makamında bestelemiştir.

Gülşeniyîye tarîkatı mensubu olup "Mutî" mahlâsıyla yazdığı şiirleri ve bestelediği ilâhiler ile tanınmış **Kefeli Derviş Abdî** (ö.1695)², Niyâzî-i Mısırî'ye ait "Tâlib-i Hakk'ın devâsı derd dürür" mısraıyla başlayan güfteyi bestenigâr makamında bestelemiştir.

Bir müddet Kefe Vâlisi Ahmed Paşa'nın Dîvân kâtipliğinde bulunan, hattât ve bilhassa dindışı sahada bestelediği bir hayli eseriyle bilinen **Âhenî Mehmed Çelebi** (ö.1700) de devrin önemli bestekârlardandır. Niyâzî-i Mısırî'ye ait "Uyan ey gafletten naim" mısraıyla başlayan güfteyi hüseyini, "Ey çarh-i dûn n'ettim sana" manzumesini muhayyer makamında bestelemiştir.

1703 yıllarında vefat ettiği tahmin edilen ve "Akbaba İmamı" diye tanınan **Şeyh Mehmed Zaîfî Efendi**, ilmiye sınıfına mensup, mürettep bir "dîvânçe" sahibi, Bursa'da yetişmiş, dinî ve dindışı pek çok eser bestelemiş **Mehmed Tâlib Efendi** (ö.1706), **Buhûrîzâde Mustafa İtrî** (ö. 1712), Türk dinî mûsikîsinin en büyük bestekârı kabul edilen Gülşenî şeyhi **Derviş Ali Şiruganî** (ö. 1714), Saray'da yetişmiş ve müezzin-i şehriyârîler arasında yer almış, ayrıca bestelediği eserlerle şöhret olmuş mûsikîşinaslardan biri **To-sunzâde Abdullah Efendi** (ö.1715), Nalburizade Mehmed Efendi (ö. 1720?), İstanbul'da Yavuz Sultan Selim Camii na'thânı **Nîznâm Yusuf Çelebi** (ö.1728?), bestelediği yüzlerce eserle Ali Şiruganî'den sonra dinî mûsikîde en çok eser besteleyen mûsikîşinas olarak bilinen **Çâlâkzâde Mustafa**

² İsmail Belîğ, *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân ve Vefeyât-ı Dânişverân-ı Nâdiredân*, Bursa, 1302, s. 527; Hayatı hakkında geniş bilgi için bkz. Nuri Özcan, "Derviş Abdi, Kefeli, *DİA.*, C. 9., s. 190.

(ö.1757) Efendiler Hz. Niyâzî-i Mısrî'nin manzumelerine en erken beste yapan bestekârlarımızdır.

Niyâzî-i Mısrî'nin Manzûmelerinde Geçen Mûsikî Terimleri

Nutk-i şerîflerde “Çevgân, kûs, tabl ve çeng” olarak dört tane enstrüman ismi geçmektedir. Çevgân, gümüş bir sapın üzerindeki zincir, çingirak veya ziller vâsıtasıyla ses çıkaran, aşağı yukarı, sağa sola oynatılmak sûretiyle kullanılan, mehter mûsikîmize âit bir usûl vurma sazı. Kûs veya kôs, büyük davuldur; “Kûs-i rihlet” ölüm davulu demektir. Tabl, davul. Çeng, “harb”e benzeyen bir çeşit telli çalgıdır.

“Semâ” kelimesi birkaç manzumede geçmekle beraber – “Gir semaa zikrile ben yane yane hu deyu” nutkunun haricinde- genellikle gökyüzü manasında kullanılmıştır. Bu örnekler bize kıymetli bilgiler vermektedir:

1. Öncelikle XVII. Yüzyılda halvetî tekkelerinde gerek zikir gerekse meşk esnasında yukarıda isimleri zikredilen sazlar kullanılmaktadır.
2. Günümüzde zikirlerde pek fazla kullanılmayan çevgânın bu dönemde ritim sazı olarak çok kullanıldığını tespit ediyoruz.
3. “Kûs-i rihlet”, “tabl-ı beşâret” gibi tasavvufî deyimler ve mecazlarda saz isimlerinin kullanılmasından hareketle, tekkelerde sazlara müzikal ihtiyaçtan farklı ve oldukça önemli anlamlar yüklendiğini tespit ediyoruz. Aynı Mevlevî ayinlerinde kudûmün ilk “düm” vuruşunun “kün” (ol) emrini temsil etmesi gibi.
4. Son olarak tespit ettiğimiz bir beytinde sazlardan bahsetmesi, Niyâzî-i Mısrî hazretlerinin mûsikîden bîgâne olmadığını ifade etmesi açısından önemlidir.

Niyâzî-i Mısrî'nin Bestelenmiş Eserleri

Niyâzî-i Mısrî'nin manzûmeleri, Yunus Emre hazretlerinden sonra en çok bestelenen eserlerdir. Hz. Yunus Emre'nin manzumelerine 805 farklı beste yapılmıştır. Niyâzî-i Mısrî hazretlerinin şiirlerinin ise 302 farklı bestesi vardır. Bunlardan 217 tanesini besteli hâliyle günümüze ulaştırmakla birlikte 85 tanesinin bestesi günümüze ulaşmamıştır. Resmi veya özel arşivler arasında yaptığımız taramalarda bu 85 eserin notasına rastlayamadık. Bununla birlikte hazretin yaşadığı dönemden itibaren günümüze kadar yapılmış ve okuna gelen besteleri notalarıyla tespit ettik. Bu eserlerin modern tekniklerle yazılmış halleri “Niyâzî İlâhiler” ismiyle 2010 senesinde Malatya Belediyesi Kültür Yayını olarak yayımlanmıştır.

Mevcut eserler arasında 44 farklı makam (Acem 2, acemaşiran 8, acem-kürdî 4, bayati 4, beste ısfahan 1, bestenigâr 5, buselik 1, dilkeşhaveran 1, dilkeşide 1, **eviç 10**, eviç ısfahan 1, ferahnak 1, gerdaniye 3, Gülizar 3, **hicaz 18**, hisarbuselik 1, **hüseyni 23**, hüzzam 7, irak 6, ısfahan 1, karcıgar 2, mahur 4, muhayyer 4, muhayyerkürdî 2, müstear 2 neva 3, neveser 2, **nihavend 14**, nikriz 1, nühüft 3, pençgâh 1, **rast 10**, ruy-i irak 1, saba 7, sazkâr 1, segâh 10, sultaniyegâh 1, şedaraban 3, şehnaz 6, şevkutarab 2, **uşşak 10**) kullanılmıştır.

Ayrıca 15 farklı (Aksak 1, Curcuna 4, Devr-i revan 1, çeng-i harbi 1, Devri-hindi 15, **Durak Evferi 24**, **Düyek 55**, evsat 11, hafif 1, Müsemmen 5, nim evsat 5, raks aksağı 1, Semâî 1, **Sofyan 66**, Türk Aksağı 1, Yürüksemâî 4) usûl kullanılmıştır.

Eserlerinden 24 tanesi tekke musikisinin durak formunda bestelenmiştir. Durak formu cehri zikir yapan tekkelerde (Bektaşî-mevlevî hariç) “ism-i celal” zikrinden sonra bir kişi tarafından okunan bir icradır. Serbest icra edilir. İlk örneklerine Hz. Mısri'nin de yaşadığı XVII. Yüzyılda rastlanmaktadır. Güfte konuları bilhassa Cenab-ı Allah'ın azameti, kudreti gibi vasıflarından bahseden manzumelerden tercih edilmektedir.

Şiirler 75 farklı bestekâr (Ali Şiruganî 17+36=53, H. Sâdeddin Arel 15, M. Hakan Alvan 8) tarafından değerlendirilmiştir.

En çok beste yapılan eseri, 10 besteye “*Ey garip bülbül diyârın kandedir*” manzûmesidir. Bunu 8 besteye “*Derman arardım derdime*” ve 6 besteye “*Zât-ı Hak'da mahrem-i irfân olan*” manzûmeleri takip etmektedir.

Niyâzî-i Mısri'nin Bestelenmiş Eserlerinin Tasavvufi Özellikleri

Niyâzî-i Mısri hazretleri Ümmî Sinan hazretlerine bağlı olarak Halvetî tarikatı müntesibidir. Halvetî tarikatının zikrullahını incelediğimiz takdirde en önemli unsurun “halveti devranı” olduğunu tespit etmekteyiz. Devran ayinlerinin en yaygını olan devran ayini iki aşamalıdır ve zakirler kendilerine ayrılmış maksurede zikre ilahi okuyarak ve vurmali sazlar çalarak eşlik ederler. Kıyam ayininde olduğu gibi öncelikle “cumhur ilahi” ile zikre başlarlar. Hu ismiyle başlayan devran içerisinde 3. Hu ismiyle zakirler de zikrin perde ve ritmine uygun ilahi okumaya başlarlar. Hay ismi zikriyle beraber zakirler bendir, mazhar, kudüm, halile, nevbe vb. ritm sazları vurmaya başlarlar. Devranın yürütülmesi ve idaresi tamamıyla şeyh efendiye aittir. Bundan dolayı devrani şeyhlerinin mutlaka müzik bilgisi olması ve zakirbaşı ile müzikal açıdan –bilhassa ritim- iyi anlaşabilmeleri gerekmektedir. Zikir ve devran devam ederken zakirler de okumaya ve çalmaya devam ederler. Ritim ilahilden ilahiye geçerken hızlanır. Gerektiğinde aralarda kasideler ve ney taksimleriyle makam değiştirilebilir.

Dolayısıyla bu kadar çok müziğin kullanıldığı bir ayinde Niyâzî-i Mısri

hazretleri mûsikîden bigâne kalamayacağı gibi tarikatın dervişleri de yaptıkları bestelerde devrana uygun ilahiler bestelemişlerdir. Hazretin manzumeleri bilhassa cumhur ilahî, durak, kaside ve ritmik ilahi bestelerine oldukça uygundur. Bundan dolayı Niyâzî-i Mîsrî hazretlerinin nutk-i şeriflerine yapılan besteler camiden daha çok tekkelerde; tekkeler arasında da devran eden halveti tekkelerinde çokça kullanılmaktadır.

Niyâzî-i Mîsrî'ye Ait Eserlere Yapılan Besteler Tablosu (Güfteye göre)

Güftenin ilk satırı	Makam	Usûl	Bestekâr
Aç gözün dildâre bak	Bestenigâr	Evsat	Abdülkadir Töre
Ahvâl-i serencâmım bu sâate	Muhayyer	Düyek	Ali Şiruganî
Âşinâ-yı aşk olandan	Şehnâz	Durak Evferi	Ali Şiruganî
Âşinâ-yı aşk olandan	Hicaz	-	Dede Efendi
Âşinâ-yı aşk olandan	Hüseynî	Düyek	R. Tekin Uğurel
Aşkın kime yâr olur	Uşşak	Sofyan	Der.: Abdülkâdir Şaşmaz
Aşkın meyine ben kana geldim	Şevkutarab	Ağır Düyek	-
Aşkın meyine ben kana geldim	Uşşak	Sofyan	Cüneyd Kosal
Aşkın meyine ben kana geldim	Nihâvend	Sofyan	Ender Doğan
Aşkın meyine ben kana geldim	Hüseynî	Sofyan	Fatih Koca
Aşkın meyine ben kana geldim	Şehnâz	Durak Evferi	H. Sâdeddin Arel
Aşkın meyine ben kana geldim	Hüseynî	Sofyan	M. Hakan Alvan
Aşkın nârına dost ben kana geldim	Rast	Sofyan	Osman Nûri Özpekel
Ayağı tozunu sürme çekelden	Sûzidil	Durak Evferi	Dede Efendi
Bahr içinde katreyim	Nihâvend	Düyek	Adnan Üzülmöz
Bahr içinde katreyim	Sûznâk	Sofyan	Arslan Heggür
Bahr içinde katreyim	Neveser	Durak Evferi	H. Sâdeddin Arel
Bakıp cemâl-i yâre	Segâh	Sofyan	Der.: Abdülkâdir Şaşmaz
Bakıp cemâl-i yâre	Segâh	Düyek	Ahmed Özhan
Bakıp cemâl-i yâre	Acemaşîran	Yürüksemâî	Ali Şiruganî
Bakıp cemâl-i yâre	Hicaz	Nîm Evsat	Doğan Ergin
Bakıp cemâl-i yâre	Muhayyer	Düyek	Doğan Ergin
Bârekallah gülsitân-ı bülbülândır	Hicaz	Sofyan	Ahmet Hakkı Turabi
Belirmez ârifin nâm ü nişânı	Uşşak	Düyek	R. Tekin Uğurel
Ben sanırdım âlem içre	Nihâvend	Sofyan	Bora Uymaz
Ben sanırdım âlem içre	Rast	Durak Evferi	Çalakzâde Mustafa Ef.
Ben sanırdım âlem içre	Karcığar	Durak Evferi	H. Sâdeddin Arel

Ben sanırdım âlem içre	Sabâ Bûselik	Düyek	M. İsmail Hakkı Bey
Ben sanırdım âlem içre	Sûzidil	Müsemmen	Zeki Atkoşar
Bilenler vech-i cânânı	Hicaz	Sofyan	Yahya Soyyiğit
Bilmem n'etsem n'eyleşem	Gerdâniye	Yürüksemâî	Yalçın Tura
Bir şehre eriştî yolum	Hicaz-Aşîran	Düyek	-
Bir yüze düş oldu gözüm	Hüseyinî	Nîm Evsat	Ali Şiruganî
Bugün bir meclise vardım	Nevâ	Sofyan	Osman Akbaş
Bulan özünü gören yüzünü	Evc	Düyek	İzzettin Hümayi Elçioğlu
Bulan özünü gören yüzünü	Hüseyinî	Sofyan	Osman Akbaş
Bulan özünü gören yüzünü	Rast	Çeng-i Harbi	Refik Fersan
Can bu ilden göçmeden	Nihâvend	Durak Evferi	H. Sâdeddin Arel
Can bu ilden göçmeden	Hüzzam	Düyek	Yahya Soyyiğit
Can bu ilden göçmeden	Dilkeşhaveran	Devrihindi	M. İhsan Özer
Can yine bülbül oldu	Sâzkâr	Düyek	-
Can yine bülbül oldu	Bayâtî	Sofyan	-
Can yine bülbül oldu	Nevâ	Sofyan	-
Can yine bülbül oldu	Uşşak	Sofyan	-
Can yine bülbül oldu	Evc	Sofyan	Muzaffer Ozak
Canâne görünür bana	Beste-İsfahan	Durak Evferi	H. Sâdeddin Arel
Candan talep kıl yârini	Hüseyinî	Sofyan	Der.: Abdülkâdir Şaşmaz
Candan talep kıl yârini	Muhayyer	Sofyan	Ramazan Kâmiloglu
Cümle âzâdan gelir Allâhüekber	Hüseyinî	Durak Evferi	H. Sâdeddin Arel
Çıkıp hüccac ile gitmek ne güzeldir	Hisarbuselik	Raks aksağı	Halil Çay
Çıkıp hüccac ile gitmek ne güzeldir	Şehnaz	Sofyan	Mehmet Kemiksiz
Çün sana gönlüm müptelâ düştü	Gülizar	Düyek	-
Çün sana gönlüm müptelâ düştü	Rast	Sofyan	-
Çün sana gönlüm müptelâ düştü	Nihâvend	Sofyan	Bora Uymaz
Çün sana gönlüm müptelâ düştü	Hüseyinî	Sofyan	Hâfız Post
Derd-i Hakk'a tâlip ol	Evc	Durak Evferi	H. Sâdeddin Arel
Derd-i Hakk'a tâlip ol	Sabâ	Sofyan	R. Tekin Uğurel
Derd-i Hakk'a tâlip ol	Ferahnâk	Hafif	Zekâî Dede
Derman arardım derdime	Nühüft	Düyek	-
Derman arardım derdime	Hüseyinî	Sofyan	-
Derman arardım derdime	Nihâvend	Sofyan	Ahmet Hakkı Turâbi
Derman arardım derdime	Mâhur	Durak Evferi	Ali Şiruganî
Derman arardım derdime	Müstear	Durak Evferi	H. Sâdeddin Arel

Derman arardım derdime	Hüzzam	Durak Evferi	Hasan Esen
Derman arardım derdime	Acemaşîran	Sofyan	M. İsmail Hakkı Bey
Derman arardım derdime	Acemaşîran	Sofyan	Rif'at Bey
Derviş olan kişinin sözleri	Rast	Devrihindi	Dede Efendi
Devrân odur kim devrini	Evc	Nîm Evsat	Ali Şiruganî
Doğdu ol sadr-ı risâlet	Tebriz	Düyek	-
Doğdu ol sadr-ı risâlet	Nevâ	Sofyan	Ali Şiruganî
Doğdu ol sadr-ı risâlet	Hüzzam	Devrihindi	Seyyid Abdülkadir Bey
Doğdu ol sadr-ı risâlet	Şevkutarab	Düyek	Seyyid Abdülkadir Bey
Doğdu ol sadr-ı risâlet	Irak	Sofyan	Şeyh Münir Ef.
Doğdu ol sadr-ı risâlet	Evc	Devrihindi	Yahya Soyyiğit
Dönmek ister gönlüm cümle sivâdan	Hüseynî	Sofyan	-
Dönmek ister gönlüm cümle sivâdan	Gülizar	Yürüksemâî	Ahmet Hakkı Turâbî
Elâ ey mürşid-i âlem	Mâhur	Düyek	R. Tekin Uğurel
Erimiz erdir pîrimiz pîrdir	Hüzzam	Sofyan	R. Tekin Uğurel
Esmâ-i İlähiyye'de bî-had	Hicaz	Devrihindi	-
Esmâ-i İlähiyye'de bî-had	Zirgüleli Hicaz	Devrihindi	-
Essala her kim gelir	Bestenigâr	Evsat	-
Essala her kim gelir	Sultâniyegâh	Düyek	Enes Ergür
Essala her kim gelir	Dilkeşîde	Devrihindi	M. Hakan Alvan
Ey Allâh'im seni sevmek	Nihâvend	Düyek	Tâhir Karagöz
Ey bülbül-i şeydâ	Hicaz	Sofyan	Eyyubî Ali Rıza Bey
Ey bülbül-i şeydâ	Hüzzam	Düyek	Seyyid Abdülkadir Bey
Ey derde dermân isteyen	Nihâvend	Sofyan	Ahmet Hakkı Turâbî
Ey derde dermân isteyen	Acemaşîran	Durak Evferi	H. Sâdeddin Arel
Ey derde dermân isteyen	Acemkürdî	Durak Evferi	H. Sâdeddin Arel
Ey derde dermân isteyen	Segâh	Sofyan	Yahya Soyyiğit
Ey garip bülbül diyârın kandedir	Bayâtî	Curcuna	-
Ey garip bülbül diyârın kandedir	Hicaz	Devrihindi	-
Ey garip bülbül diyârın kandedir	Müstear	Müsemmen	-
Ey garip bülbül diyârın kandedir	Hüzzam	Semâî	-
Ey garip bülbül diyârın kandedir	Rast	Sofyan	-
Ey garip bülbül diyârın kandedir	Hüseynî	Aksak	Ahmed Hatipoğlu
Ey garip bülbül diyârın kandedir	Hicaz	Düyek	Ali Şiruganî
Ey garip bülbül diyârın kandedir	Gülizar	Nîm Evsat	Eyyubî Ali Rıza Bey
Ey garip bülbül diyârın kandedir	Şedaraban	Düyek	M. Hakan Alvan

Ey garip bülbül diyârın kandedir	Hümâyün	Müsemmen	Şeyh Hüseyin Ef.
Ey gönül gel gayrıdan geç	Bayâtî	Düyek	Hopçuoğlu
Ey gönül gel gayrıdan geç	Evc-İsfahan	Düyek	Hulusi Gökmen
Ey gönül gel gayrıdan geç	Sûzidil	Düyek	Mehmed Kemiksiz
Ey gönül gel gayrıdan geç	Uşşak	Düyek	R. Tekin Uğurel
Ey gönül gel Hakk'a giden râhı bul	Rast	Müsemmen	-
Ey gönül gel Hakk'a giden râhı bul	Karcığar	Sofyan	-
Ey gönül gel Hakk'a giden râhı bul	Segâh	Durak Evferi	Kuşçuzâde Derviş Halil
Ey gönül gel Hakk'a giden râhı bul	Sultânî Segâh	Sofyan	M. Hakan Alvan
Ey gönül gel olmagıl Hak'dan ırak	Hicaz	Sofyan	Ramazan Kâmioloğlu
Ey gönül gûş eyle gel	Sûzidil	Nîm Evsat	Dede Efendi
Ey kerîm Allah ey ganî sultan	Gerdâniye	Sofyan	Der.: Abdülkâdir Şaşmaz
Ey kerîm Allah ey ganî sultan	Evc	Düyek	Hâfız Post
Ey kerîm Allah ey ganî sultan	Acemaşîran	Müsemmen	Sâdun Aksüt
Ey sanem n'oldun cânâ kastın mı var	Evc	Sofyan	Tâlib Özkan
Ey tarikat erleri	Evc	Evsat	Ali Şiruganî
Eylesin Allah çok tahiyâtı	Uşşak	Sofyan	Der.: Abdülkâdir Şaşmaz
Ezelden nârına aşkın	Bûselik	Sofyan	M. Hakan Alvan
Gel Allah'a dönelim	Hüseyinî	Curcuna	Yahya Soyyiğit
Gel ey bâd-ı sabâ lûtf eyle	Evc	Durak Evferi	H. Sâdeddin Arel
Gir semâa zikir ile	Hicaz	Sofyan	-
Gir semâa zikir ile	Nihâvend	Sofyan	Adnan Üzülmöz
Gir semâa zikir ile	Mâhur	Devr-i Revân	Ali Şiruganî
Gir semâa zikir ile	Hüseyinî	Sofyan	Der. : Ender Doğan
Gir semâa zikir ile	Segâh	Sofyan	S. Eyyubi Işıksal
Gönülleri doldurur erenlerin halveti	Şedaraban	Sofyan	Hoca Fehmi Ef.
Gönülleri doldurur erenlerin halveti	Gerdâniye	Sofyan	M. Hakan Alvan
Gönülleri doldurur erenlerin halveti	Şehnaz Aşîran	Sofyan	M. Hakan Alvan
Gönülleri doldurur erenlerin halveti	Hüseyinî	Sofyan	Ramazan Kâmioloğlu
Gözlerini n'oldu bîdâr eyledin	Sabâ	Düyek	-
Gül müdür bülbül müdür	Mâhur	Düyek	-
Gül müdür bülbül müdür	Pençgâh	Evsat	Çalakzâde Mustafa Ef.
Gül müdür bülbül müdür	Irak	Yürüksemâî	H. Sâdeddin Arel
Habs için geldi gelip itlâk için	Segâh	Evsat	Akbaba İmamı Mehmed Ef.
Hak ilmüne bu âlem bir nûsha imiş	Hicaz	Düyek	R. Tekin Uğurel
Hak isteyen merd-i hüner	Segâh	Düyek	-

Hakk'ı seven âşıkların	Hüseyinî	Sofyan	-
Hakk'ı seven âşıkların	Nühüft	Evsat	Bolâhenk Nûri Bey
Hakk'ı seven âşıkların	Nihâvend	Sofyan	Bora Uymaz
Halk içre bir âyineyim	Nühüft	Durak Evferi	Ali Şiruganî
Hamr-ı rû-yî yâr ile	Rast	Sofyan	Sabâhattin Volkan
Her neye baksa gözün	Acemkürdî	Sofyan	M. ihsan Özer
Her yeri hüsnün gülîstân eylemiş	Yegâh	Düyek	Abdülkadir Töre
Her yeri hüsnün gülîstân eylemiş	Hüseyinî	Düyek	Haydar Akdemir
Her yeri hüsnün gülîstân eylemiş	Muhayyer	Sofyan	Süleyman Şahintürk
Hevâ ise yeter gönül gel Allâh'a	Hüseyinî	Curcuna	Yahya Soyyiğit
Hüdâ dâvet eder elhamdülillah	Nikriz	Düyek	S. Eyyubi Işıksal
Hüdâ dâvet eder elhamdülillah	Hüseyinî	Düyek	Tâhir Karagöz
Hüdâ dâvet eder elhamdülillah	Uşşak	Düyek	Tâhir Karagöz
İki kaşın arasına çekti hatt-ı istivâ	Bestenigâr	Durak Evferi	Ali Şiruganî
İlim bahr-i vücûd asdaf anın	Evc	Evsat	-
İnile ey dertli gönül inile	Rast	Sofyan	-
İnile ey dertli gönül inile	Hicaz	Sofyan	Ali Şiruganî
İnile ey dertli gönül inile	Zirgüleli Hicaz	Sofyan	Dellalzâde İsmail Ef.
İnile ey dertli gönül inile	Bayâtî	Düyek	Şeyh Hüseyin Ef.
İster isen bulasın cânâmı sen	Acemkürdî	Devrihindi	Yalçın Tura
İster isen mârifette olasın	Rast	Sofyan	Rüştü Eriç
Kalbini bağ-ı cinan et	Acemaşîran	Düyek	-
Kalbini bağ-ı cinan et	Rûy-i Irak	Durak Evferi	H. Sâdeddin Arel
Kandedir cehl ile zulmet	Sabâ	Evsat	Ali Şiruganî
Kandedir cehl ile zulmet	Şehnaz	Devrihindi	M. Hakan Alvan
Kıldan ince ve kılıçtan keskin	Hüseyinî-Aşîran	Evsat	-
Kıldan ince ve kılıçtan keskin	Muhayyerstün- büle	Evsat	-
Kırıp bin pâre eden	Nihâvend	Raks Aksağı	Cem Çırak
Kim ki aşkın dârına berdâr olur	Uzzâl	Durak Evferi	H. Sâdeddin Arel
Ol cihânın fahrinin sırrına	Tâhîrbûselik	Düyek	Cüneyd Kosal
Ol cihânın fahrinin sırrına	Hicaz	Düyek	M. Hakan Alvan
Ol cihânın fahrinin sırrına	Acemaşîran	Evsat	M. İsmail Hakkı Bey
Ol cihânın fahrinin sırrına	Hüzzam	Sofyan	R. Tekin Uğurel
Pâdişâha aşkını hem-hâne kıl	Bestenigâr	Düyek	Hoca Fehmi Ef.
Salâtullah selâmullah	Muhayyerkürdî	Curcuna	Ramazan Kâmiloğlu
Sana âşıl olan diller	Nihâvend	Düyek	Bora Uymaz

Serây-ı din esâsıdır şeriat	Acemkürdi	Düyek	Yahya Soyyiğit
Sevdim seni hep vâрім	Uşşak	Sofyan	-
Sevdim seni hep vâрім	Nihâvend	Sofyan	Bora Uymaz
Sevdim seni hep vâрім	Sûzidil	Düyek	Mehmed Kemiksiz
Tâlib-i Hakk'ın devâsı derd dürür	Irak	Devrihindi	-
Tâlib-i Hakk'ın devâsı derd dürür	Irak	Devrihindi	Şeyh Osman Ef.
Tende cânım canda cânânımdır	Segâh	Düyek	-
Tende cânım canda cânânımdır	Acem	Durak Evferi	Ali Şiruganî
Tende cânım canda cânânımdır	Sabâ	Sofyan	Der.: Abdülkâdir Şaşmaz
Tende cânım canda cânânımdır	Neveser	Devrihindi	H. Sâdeddin Arel
Yine dil na'tini söyler Muhammed	Acem	Durak Evferi	-
Yine dil na'tini söyler Muhammed	Yegâh	Düyek	Emin Ongan
Yine firkat nârına yandı cihan	Acemaşîran	Düyek	-
Yine firkat nârına yandı cihan	Bestenigâr	Düyek	Abdülkadir Töre
Yine firkat nârına yandı cihan	Segâh	Düyek	Abdülkadir Töre
Yine firkat nârına yandı cihan	Sabâ	Düyek	Enes Ergür
Yine firkat nârına yandı cihan	Sabâ	Düyek	M. İsmail Hakkı Bey
Zâhidâ sûret gözetme gir içeru	Irak	Yürüksemâi	-
Zâhidâ sûret gözetme gir içeru	Hüseyinî	Düyek	Hüsnü Yetişken
Zâhidâ sûret gözetme gir içeru	Irak	Düyek	III. Selim
Zât-ı Hak'da mahrem-i irfân olan	Uşşak	Durak Evferi	Ali Şiruganî
Zât-ı Hak'da mahrem-i irfân olan	Nihâvend	Devrihindi	Bora Uymaz
Zât-ı Hak'da mahrem-i irfân olan	Hüseyinî	Sofyan	Der.: Abdülkâdir Şaşmaz
Zât-ı Hak'da mahrem-i irfân olan	Şedaraban	Devrihindi	Enes Ergür
Zât-ı Hak'da mahrem-i irfân olan	Hüseyinî	Devrihindi	Özata Ayhan
Zulmet-i hicrinde bîdâr olmuşam	Uşşak	Sofyan	Dursun Çakmak
Zühdünü ko aşka	Hüseyinî	Düyek	-
Zühdünü ko aşka düş	İsfahan	Düyek	-

Notası tespit edilemeyen eserler (Güfteye göre)

Güftenin ilk satırı	Makam	Bestekâr
Aldın mı gönül hüsn ile yektâ	Mâhur	Ali Şiruganî
Ârifin mutlak kelâmın	Rast	Şeyh Mehmed Kâdirî
Âriflere esrâr-ı Hüdâ'dan haberim	Zîrefkend	Ali Şiruganî
Âşinâ-yı aşk olandan âh ü zâr	Şehnâz	Ali Şiruganî

Âşinâ-yı aşk olandan âh ü zâr	Hicaz	-
Aşkın kime yâr olur	Çârgâh	Ali Şîruganî
Aşkın kime yâr olur	Hüseynî	-
Aşkın meyine ben kana geldim	Hüseynî	Ali Şîruganî
Aşkın meyine ben kana geldim	Hüseynî	Kuşçuzâde Osman Çelebi
Bahr içinde katreyim	Nikriz	Ali Şîruganî
Bilenler vech-i cânânı	Nevâ Sünbüle	Hâfız Post
Bir kimse acep yokmu ki	Evç	Anber Mustafa Ağa
Bir kimse acep yokmu ki	Evç	Yekçeşm Mustafa Ağa
Cânâne görünür bana	?	Çalakzâde Mustafa Ef.
Cânâne görünür bana	Nikriz	-
Can bu elden göçmeden	Hisar	Çalakzâde Mustafa Ef.
Can bu elden göçmeden	Nişâbur	-
Derd-i Hakk'a tâlip ol	Arazbar	Çalak Şeyh Ahmed
Derd-i Hakk'a tâlip ol	Segâh	-
Derviş olan âşık gerek	Sabâ	Ali Şîruganî
Derviş olan kişinin sözleri	Rehâvî	Ali Şîruganî
Devredip geldim cihâna	Bestenigâr	Kefeli Derviş Abdi
Devredip geldim cihâna	Bestenigâr	Eyyûbî Bayramzâde
Dönmek ister gönlüm	Bestenigâr	Ali Şîruganî
Dönmek ister gönlüm	Irak	Ali Şîruganî
Esmâ-i İlâhiyyede bihad hünerim	Çârgâh	Ali Şîruganî
Ey bülbül-i şeydâ yine efgane mi	Uşşak	Anber Mustafa Ağa
Ey çarh-i dün n'ettim sana	Muhayyer	Âhenî Mehmed Çelebi
Ey çarh-i dün n'ettim sana	Hicaz	-
Ey derde dermân isteyen	Muhayyer	Dede Efendi
Ey gönül gel ağlama zârı zârı	Muhayyer	Ali Şîruganî
Ey gönül gel ağlama zârı zârı	Uzzâl	Neyzen Derviş Mehmed
Ey gönül gel gayrıdan geç	Segâh	Ali Şîruganî
Ey gönül gel gayrıdan geç	Segâh	Kuşçuzâde Osman Çelebi
Elâ ey mürşid-i âlem	Mâhur	Attar Ahmed
Ey şeh zen-i dünyânın	Segâh	Çalakzâde Mustafa Ef.
Gel ey bâd-ı sabâ lûtfeyle	Nevâ	Ali Şîruganî
Gel ey gurbet diyârında	Mâhur	Ali Şîruganî
Gir semâa zikr ile	Rast	-
Gül müdür bülbül müdür	Sünbüle	Ali Şîruganî

Habs için geldi gelir itlâk için	Rehâvî	Akbaba İmamı Mehmed Ef.
Hakk'ın kullarını bâzı kul eyler	İsfahan	Şeyh Mehmed Kâdirî
Hak ilmüne bu âlem bir nüsha imiş	Evç	Ali Şiruganî
Hatm-i cem'i'l-mürselînin fahridir	Acem	Ali Şiruganî
Hatm-i cem'i'l-mürselînin fahridir	Irak	-
İbn-i vaktim ben ebü'l-vakt	Aşîran	Ali Şiruganî
İbn-i vaktim ben ebü'l-vakt	Hüseyinî Aşîran	Ali Şiruganî
İbn-i vaktim ben ebü'l-vakt	Büselik Aşîran	-
İbn-i vaktim ben ebü'l-vakt	Mâhur	-
İki kaşın arasında çekti hatt-ı istivâ	Muhayyer	Ali Şiruganî
İster isen bulasın cânâmı sen	Acem	Ali Şiruganî
Kalbini bâğ-ı cinân et	Irak	Ali Şiruganî
Kim ki aşkın dârına berdâr olur	Nevâ	Şeyh Mehmed Kâdirî
Kim ki candan geçmez ise	Uzzâl	Ali Şiruganî
Ol cihânın fahrinin sırrına	Uşşak	Bursalı Bakkal Mehmed
Ol menem kim vâkıf-ı esrâr-ı	Hüseyinî	Ali Şiruganî
Ol menem kim vâkıf-ı esrâr-ı	Sultânî Irak	Ali Şiruganî
Rumuz-i enbiyâyı vâkıf-ı esrâr	Baba Tâhir	Ali Şiruganî
Rumuz-i enbiyâyı vâkıf-ı esrâr	Baba Tâhir	Nâlîzâde İbrahim
Sâlikin mürşidine hizmeti şâhâne	Sabâ	Ali Şiruganî
Sâlikin mürşidine hizmeti şâhâne	Çârgâh	-
Sen seni bilmektir pîre ülfetten	Aşîran	Hâfız Post
Sen seni bilmektir pîre ülfetten	Hüseyinî Aşîran	Itrî
Sen seni bilmektir pîre ülfetten	Büselik Aşîran	Ali Şiruganî
Şunlar ki görüp yüzünü	Hüseyinî	Ali Şiruganî
Tâ ezelden biz bu aşk içinde	Hisar	Ali Şiruganî
Tâlib-i Hakk'ın devâsız derd durur	Bestenigâr	Bursalı Tâlib
Tâlib-i Hakk'ın devâsız derd durur	Sultânî Irak	-
Tende cânım canda cânânımdır	Acem	Hâfız Post
Uyan gafletten ey g%fil	Nişâbur	H. Sâdeddin Arel
Uyan Gafletten ey nâ'im	Hüseyinî	Âhenî Mehmed Çelebi
Uyan Gafletten ey nâ'im	Hüseyinî	Nalburî Mehmed Çelebi
Uyan gözün aç durma	Arazbar	Bursalı Tâlib
Varlığın mahv eyleyip	Evç	Ali Şiruganî
Yakıp aşk oduna câm-ı meşâmın	Büselik Aşîran	Tosunzâde Abdullah
Yârab bize ihsân et	Rehâvî	-

Yârab bize ihsân et	Evç	-
Yaz gelince kuşça kuşlar Hû diyor	Muhayyerkürdî	-
Yine dil nâtini söyler	Bayâtî	-
Zât-ı Hak'da mahrem-i irfân olan	Sabâ	Ali Şîruganî
Zehî kenz-i hafî kan'dan gelir	Baba Tâhir	Niznâm Yusuf Çelebi
Zerreler zâhir mi olurdu	Hüseynî	Ali Şîruganî
Zuhûr-i kâinâtın mâdenisin	Muhayyer	Ali Şîruganî
Zulmet-i hicrinde bîdâr olmuşum	Bayâtî	Bursalı Bakkal Mehmed
Zulmet-i hicrinde bîdâr olmuşum	Bayâtî	Ali Şîruganî